

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 329/2010-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. marca 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť I. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok a na súdnu ochranu podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Prešove pod sp. zn. 7 Co 181/09 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 181/09 porušil základné právo I. K. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7 Co 181/09 z 15. apríla 2010, pokiaľ ním bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Svidník č. k. 5 C 602/2000-197 z 27. apríla

2009 v časti zamietnutia žaloby o zaplatenie 7 259 Sk istiny s úrokom z omeškania vo výške dvojnásobku diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska počnúc od 1. januára 2000, ako aj vo výrokoch o náhrade trov odvolacieho konania, z r u š u j e a v e c v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia I. K. v sume 382,32 € (slovom tristoosemdesiatdva eur a tridsaťdva centov) advokátke JUDr. Ľ. R., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Prešove j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenie v sume 382,32 € (slovom tristoosemdesiatdva eur a tridsaťdva centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti I. K. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 329/2010-8 z 8. júla 2010 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť I. K., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok a na súdnu ochranu podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v konaní vedenom Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 7 Co 181/09. Zároveň ustanovil sťažovateľovi právnu zástupkyňu.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ podaním

z 23. novembra 2010, ako aj krajský súd vo vyjadrení z 5. augusta 2010 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa po zmene režimu začal uchádzať o majetok patriaci mu po jeho predkoch, pričom zistil, že pozemky po jeho nebohej matke a blízkych príbuzných užíval na základe evidenčného stavu O., ktorý mu po čase oznámil, že prestáva existovať. Dňa 9. marca 1992 sťažovateľ podal návrh na prerokovanie dedičstva týkajúceho sa majetku jeho predkov v obci J. Medzitým bez jeho vedomia a súhlasu sa užívanie pôdy ujala spoločnosť A., s. r. o. (ďalej len „žalovaná“), ktorá mala od predošlého užívateľa prehľad o pozemkoch. Až v apríli 1996 ponúkla sťažovateľovi uzavretie zmluvy o nájme pôdy s účinnosťou od 1. januára 1996, ktorú sťažovateľ v dobrej viere akceptoval, aj keď nebola pre neho výhodná. Všetky zmluvné podmienky, ako aj doslovný text zmluvy stanovila, resp. vyhotovila žalovaná. Žalovaná spočiatku dojednané nájomné bez problémov platila, ale neskôr začala špekulovať a lavírovať s tým, že nájomné nepatrí sťažovateľovi, ale S., keďže sťažovateľ nebol v čase uzavretia zmluvy o nájme de facto ešte vlastníkom prenajatých pozemkov, pretože dedičské konanie nebolo v tom čase ešte ukončené. Napokon došlo k tomu, že žalovaná prípisom z 27. decembra 1999 od zmluvy o nájme z 22. apríla 1996 jednostranne odstúpila tak, že ju jednostranne zrušila, a to s účinkami ku dňu 31. decembra 1999. Sťažovateľ považoval takýto prejav za absolútne nezákonný, svojvoľný a v rozpore nielen s právom, ale aj slušnosťou a morálkou. Preto 30. augusta 2000 podal okresnému súdu žalobu proti žalovanej o neplatnosť zrušenia zmluvy o nájme. Okresný súd jeho žalobu však zamietol a krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu. Všeobecné sudy sa znížili až natoľko, že celú vec postavili hore nohami a rozhodli o tom, čo nebolo predmetom žaloby. Všeobecné sudy tiež robili „advokáta žalovanej strane“ a súčasne v dvojjedinej roli postupovali len podľa želania žalovanej. Označené práva podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu boli porušené z viacerých dôvodov:

1. Žalovaná ako právnická osoba nemá právo zo zákona nič rušiť, teda nemôže rušiť žiadne právne akty, ale ani zmluvy. Takúto právomoc má totiž iba súd.

2. Od zmluvy môže účastník odstúpiť, alebo ju vypovedať, ale len pri zachovaní zákona a zmluvných podmienok, medzi ktoré patrí aj výpovedná lehota, ktorá musí byť pod sankciou neplatnosti výpovede aj zachovaná, čo v danom prípade nebolo splnené.

3. Nie je akceptovateľné v dnešnej dobe, aby niekto užíval cudzí majetok, mal z neho hmotné produkty, dostával na to od štátu dotácie a zároveň nebral na zreteľ vlastníka tohto majetku. Takýto postoj je nielen protiprávny, ale aj neslušný a nemorálny.

Keďže konečný rozsudok krajského súdu sťažovateľ prevzal 19. apríla 2010, sťažnosť ústavnému súdu podáva v zákonnej dvojmesačnej lehote. Navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 5 C 602/2000 a krajským súdom pod sp. zn. 7 Co 181/09 s tým, aby boli rozsudky okresného súdu z 27. apríla 2009 a krajského súdu z 15. apríla 2010 zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. Požaduje tiež priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 € spoločne a nerozdielne od okresného súdu a krajského súdu, ako aj náhradu trov konania.

Z doplnujúceho podania ustanovenej právnej zástupkyne sťažovateľa zo 16. novembra 2010 doručeného ústavnému súdu 19. novembra 2010 vyplýva, že rozsudok krajského súdu je výsledkom arbitrárneho rozhodovacieho postupu nespĺňajúceho základné atribúty. Pokiaľ sťažovateľ v sťažnosti výslovne uviedol, že všeobecné súdy rozhodli o tom, čo nebolo predmetom žaloby, mal tým na mysli, že podaná žaloba bola rozšírená neskorším podaním, ktorým sa sťažovateľ domáhal zaplata ušlého nájomného za užívanie jemu patriacej pôdy v období rokov 2000 až 2006 po 1 037 Sk ročne, čo za sedem rokov predstavuje 7 259 Sk s úrokom z omeškania. Krajský súd bez ďalšieho prevzal odôvodnenie zamietavého rozsudku okresného súdu bez toho, aby vzal na zreteľ celý žalobný petit, teda aj nárok na zaplata ušlého nájomného. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu neobsahuje ani jednu vetu vysvetľujúcu, prečo sa stotožnil so závermi okresného súdu aj vo vzťahu k tej časti petitu žaloby, ktorým sťažovateľ požadoval ušlé nájomné. Nekomformitu výkladu a aplikácie hmotnoprávnej a procesnoprávnej úpravy vidí sťažovateľ v tom, že krajský súd považoval za ťažisko rozhodovania iba určenie, či nájomná zmluva medzi sťažovateľom a žalovanou bola platná. Všeobecné súdy považovali nájomnú zmluvu za neplatnú pre neurčité vyjadrenie predmetu nájmu. Ťažisko dokazovania sa

prenieslo na vyriešenie tejto prejudiciálnej otázky. Naproti tomu sa z odôvodnenia rozsudkov nedá zistiť, ako sa všeobecné súdy vysporiadali s nárokom na zaplatenie ušlého nájomného, resp. prečo tento nárok zamietli. Pritom existencia platnej či neplatnej nájomnej zmluvy neprekáža rozhodnutiu o nároku na peňažné plnenie, lebo posúdenie právnej kvalifikácie uplatneného nároku (či pôjde o nárok na ušlé nájomné, alebo vydanie bezdôvodného obohatenia) patrí výlučne súdu a sťažovateľ nebol vôbec povinný uplatnený nárok aj právne kvalifikovať.

Z vyjadrenia predsedu kolégia krajského súdu z 5. augusta 2010 doručeného ústavnému súdu 10. augusta 2010 vyplýva, že považuje všetky argumenty sťažovateľa za nedôvodné a žiada sťažnosť zamietnuť. Podľa jeho názoru okresný súd správne zistil skutkový stav, správne z neho vyvodil právne závery a vec správne aj po právnej stránke posúdil. V ďalšom opakuje podstatnú časť argumentácie uvedenej v rozsudku krajského súdu. V súvislosti s doplňujúcim podaním sťažovateľa zo 16. novembra 2010 uviedol iba, že trvá na vyjadrení z 5. augusta 2010 bez akýchkoľvek doplnení (vyjadrenie predsedu kolégia krajského súdu z 8. decembra 2010 doručené ústavnému súdu 13. decembra 2010).

Z repliky sťažovateľa z 23. novembra 2010 doručenej ústavnému súdu 25. novembra 2010, ktorou sťažovateľ reagoval na vyjadrenie predsedu kolégia krajského súdu z 5. augusta 2010, vyplýva, že krajský súd neuviedol nové skutočnosti alebo argumenty mimo tých, ktoré sú doslovne obsiahnuté v písomnom odôvodnení rozsudku. Vyjadrenie nereflektuje de facto na podanú sťažnosť, iba konštatuje stav, aký ustálil krajský súd svojim rozsudkom.

Z ďalšieho stanoviska sťažovateľa z 10. februára 2011 doručeného ústavnému súdu 11. februára 2011, ktorým reaguje na podanie predsedu kolégia krajského súdu z 8. decembra 2010, vyplýva, že trvá na svojich doterajších argumentoch, ktoré znova opakuje.

Ústavný súd doručil podanú sťažnosť (vrátane jej doplnenia), uznesenie o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, ako aj vyjadrenia krajského súdu a repliky sťažovateľa aj žalovanej s tým, aby sa aj ona mohla vyjadriť k meritu veci, keďže konečným rozhodnutím

ústavného súdu môže byť aj ona dotknutá vo svojich právach. Žalovaná túto možnosť nevyužila a vo veci sa nevyjadрила.

II.

Z rozsudku okresného súdu č. k. 5 C 602/2000-197 z 27. apríla 2009, ktorý si ústavný súd krátkou cestou zadovážil, vyplýva, že ním bola zamietnutá žaloba sťažovateľa o určenie, že zrušenie zmluvy o nájme k pôde uzavretej medzi sťažovateľom a žalovanou 22. apríla 1996 s účinnosťou od 1. januára 1996 dané listom žalovanej z 27. decembra 1999 je neplatné, ako aj na povinnosť žalovanej zaplatiť sťažovateľovi ušlé nájomné za roky 2000 až 2006 v celkovej sume 7 259 Sk s úrokom z omeškania vo výške dvojnásobku diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska počnúc od 1. januára 2000. Zo zmluvy o nájme z 22. apríla 1996 je zrejmé, že túto uzatvorila žalovaná ako nájomníčka a J. K. ako prenajímateľ, pričom predmetom nájmu boli pozemky vo vlastníctve prenajímateľa v katastrálnom území J., pričom čísla parciel neboli uvedené a taktiež nebol uvedený ani list vlastníctva. Uvedená bola iba výmera 5 ha 51 á 56 m². Zmluva o nájme bola uzatvorená na dobu neurčitú. Nájomné bolo dohodnuté vo výške jedného percenta z ceny pôdy, čo predstavovalo sumu 1 037 Sk za rok. Nájomné malo byť uhradené prenajímateľovi poštovou poukázkou do 15 dní v dvoch splátkach k 31. septembru a 15. decembru bežného roka, a to v každom termíne vo výške 50 % nájomného. Z rodného listu Matričného úradu S. je zrejmé, že sťažovateľ sa narodil... a volá sa I. K. Listom z 27. decembra 1999 žalovaná zrušila zmluvu o nájme k 31. decembru 1999 podľa § 666 ods. 2 Občianskeho zákonníka s odôvodnením, že aj napriek trojnásobnej urgencii o zaslanie úplnej zmluvy o nájme tak sťažovateľ neurobil. Ide o listy vlastníctva týkajúce sa prenajatých pozemkov. Vzhľadom na skutočnosť, že zmluva v čl. 1 upravujúcom predmet nájmu nespĺňa náležitosti zmluvy o nájme, žalovaná túto zmluvu zrušila k 31. decembru 1999. Sťažovateľ písomným podaním z 29. októbra 2006 žalobu rozšíril a popri určení neplatnosti zrušenia zmluvy o nájme požadoval aj, aby mu žalovaná zaplatila 7 259 Sk s úrokom z omeškania vo výške dvojnásobku diskontnej sadzby Národnej banky Slovenska počítaným od 1. januára 2000 z titulu ušlého nájomného za užívanie jemu patriacej pôdy za roky 2000 až 2006, t. j. za sedem rokov po 1 037 Sk. Okresný súd procesným uznesením toto rozšírenie žaloby pripustil. Z listu vlastníctva č. 356 katastrálneho územia J. je zrejmé, že sťažovateľ je

vlastníkom tam evidovaných parciel jednak v podiele 840/40320-ín na základe uznesenia sp. zn. D 240/93 a rovnako v podiele 840/40320-ín na základe uznesenia sp. zn. 26 D 1729/05. Z listu vlastníctva č. 264 katastrálneho územia J. je zrejmé, že sťažovateľ je vlastníkom tam evidovaných parciel v celosti, pričom polovicu nadobudol uznesením sp. zn. D 240/93 a ďalšiu polovicu zasa uznesením sp. zn. 26 D 1729/05. Z výpovede zástupcu žalovanej bolo zistené, že zmluva o nájme z 22. apríla 1996 bola podpísaná takým spôsobom, že ju podpísala žalovaná a poslala ju sťažovateľovi na podpis s tým, že ju mal obratom vrátiť. Sťažovateľ podpísanú zmluvu vrátil až 23. apríla 1998. Z uvedeného dôvodu preto nájomné za rok 1996 a 1997 vyplatené nebolo. Za rok 1998 v októbri žalovaná zaplatila sťažovateľovi jednu splátku nájomného. Žalovaná ďalej uviedla, že v skutočnosti ani neužíva pozemky sťažovateľa, čo zistila potom, ako jej bolo umožnené nahliadnuť do listov vlastníctva č. 356 a č. 264 katastrálneho územia J. V tejto súvislosti poukázala žalovaná aj na to, že v roku 1996 sa podpisovali zmluvy so všetkými vlastníkmi, vrátane tých, ktorí nemali preukázané svoje vlastníctvo, a to na základe zoznamu, ktorý predložil O. Počas nasledujúceho roka už každý z vlastníkov dokladoval svoje vlastnícke právo listami vlastníctva, a kto list vlastníctva nepredložil, s tým zmluva o nájme uzavretá nebola. Od sťažovateľa trikrát urgovali doloženie listu vlastníctva, ako aj vrátenie podpísanej zmluvy o nájme. Sťažovateľ podpísanú zmluvu o nájme vrátil až 23. apríla 1998, ale listy vlastníctva nepredložil. Podľa názoru okresného súdu vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že v zmluve o nájme je ako prenajímateľ uvedený J. K., a nie sťažovateľ. Predmet nájmu nie je špecifikovaný, keďže nie je uvedený ani list vlastníctva, ale ani parcelné čísla. Je uvedená iba výmera, aj to nepresne. V čase uzavretia zmluvy o nájme sťažovateľ nehnuteľnosti uvedené v liste vlastníctva č. 356 a č. 264 nevlastnil, lebo vlastníctvo získal až na základe uznesenia okresného súdu č. k. D 240/93-72 zo 7. februára 2001, ktoré nadobudlo právoplatnosť 30. augusta 2001, ako aj uznesenia sp. zn. 26 D 1729/05. Žalovaná poprela, že by nehnuteľnosti zapísané na týchto listoch vlastníctva užívala, a sťažovateľ danú skutočnosť žiadnym spôsobom nepreukázal. Z uvedeného vyplýva, že zmluva o nájme neobsahuje určitý predmet plnenia a meno prenajímateľa je odlišné od sťažovateľa. Ak právny úkon nie je urobený slobodne, vážne, určite, zrozumiteľne a s možným predmetom plnenia, je absolútne neplatný. Keďže zmluva o nájme nespĺňa náležitosti § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, treba ju považovať za

neplatnú, pričom pre absolútnu neplatnosť je charakteristické, že pôsobí *ex tunc*, t. j. od začiatku, a preto bolo potrebné žalobu v celom rozsahu zamietnuť.

Z rozsudku krajského súdu sp. zn. 7 Co 181/09 z 15. apríla 2010 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 5 C 602/2000-197 z 27. apríla 2009. Podľa názoru krajského súdu okresný súd správne zistil skutkový stav a vec aj správne posúdil po právnej stránke, pričom za správne považuje aj dôvody rozsudku okresného súdu, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožňuje a na ktoré poukazuje. Vo vzťahu k odvolacím námietkam sťažovateľa zdôrazňuje, že ak nie sú splnené základné podmienky upravené v ustanovení § 37 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, nemôže ísť o platný úkon. Následkom neplatnosti právneho úkonu je jednak to, že nemá právne účinky, jednak zodpovednosť toho, kto neplatnosť zaviniť. Právne úkony postihnuté absolútnou neplatnosťou nemajú za následok vznik, zmenu alebo zánik práv alebo povinností. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona a pôsobí od začiatku voči každému. Každý, kto má na tom naliehavý právny záujem, môže sa jej bez časového obmedzenia dovolávať súdnou i mimosúdnou cestou. Toto právo sa nepremlčuje ani nezaniká, pretože z takéhoto úkonu právne následky nenastanú, a to ani dodatočným schválením (*ratihabíciou*), ale ani odpadnutím vady prejavu vôle (*konvalidáciou*). Súd, ale aj iný štátny orgán musí na túto neplatnosť prihliadať, resp. musí z nej vyvodzovať dôsledky aj bez návrhu (*ex officio*) z úradnej povinnosti. Verejný záujem tu prevažuje nad osobnými záujmami účastníkov absolútne neplatného právneho úkonu, a to aj tých, ktorí neplatnosť sami nespôsobili, ani ju nezavinili. Právny úkon je neurčitý, keď síce je zrozumiteľne vyjadrený, avšak jeho obsah je nejasný a existujúce vecné nedostatky spočívajúce v neurčitom vyjadrení obsahu nemožno odstrániť ani prostredníctvom interpretačného pravidla vyjadreného v ustanovení § 35 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. Keďže v zmluve o nájme nie je špecifikovaný predmet nájmu, nie je uvedený ani list vlastníctva ani parcelné číslo, pričom uvedená výmera je nepresná, potom zmluva o nájme z 22. apríla 1996 je absolútne neplatným právnym úkonom podľa § 37 Občianskeho zákonníka z dôvodu neurčitosti predmetu zmluvy. Absolútna neplatnosť pôsobí *ex tunc*, t. j. od začiatku. Ak zmluva o nájme je neplatná, sťažovateľovi chýba naliehavý právny záujem na určení neplatnosti výpovede z takejto zmluvy vyplývajúci z ustanovenia § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku.

Z prípisu žalovanej z 27. decembra 1999 adresovaného sťažovateľovi, ktorý je označený ako „Zrušenie nájomnej zmluvy“, vyplýva, že žalovaná týmto ruší „nájomnú zmluvu na prenájom pozemkov zo dňa 22. 4. 1996, nám došlú 23. 4. 1998 k 31. 12. 1999 podľa § 666 ods. 2 Občianskeho zákonníka“. Z odôvodnenia vyplýva, že «Aj napriek trojnásobnej urgencii o zaslanie úplnej nájomnej zmluvy na prenájom pozemkov (12. 3. 1997, 26. 5. 1998, 24. 9. 1999) sme tieto do dnešného dňa z Vašej strany neobdržali. Jedna sa o listy vlastníctva za prenajaté pozemky. Vzhľadom na tieto skutočnosti zmluva v čl. 1 „predmet nájmu“ nespĺňa náležitosti nájomnej zmluvy, preto túto zmluvu rušíme k 31. 12. 1999. Vzhľadom na tieto skutočnosti budeme postupovať podľa zákona 229/91 Z. z. § 18 ods. 1 v úplnom znení a Vaše pozemky zaradíme ako pozemky neznámeho vlastníka, kde odplata za prenájom prináleží S.».

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo... prejednaná... súdom..., ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Jadrom sťažnosti je námietka sťažovateľa, podľa ktorej všeobecné súdy nijako nezdôvodnili, prečo zamietli žalobu nielen v časti o určenie, že zrušenie zmluvy o nájme je neplatné, ale aj v časti, v ktorej sťažovateľ požadoval zaplatiť ušlé nájomné za roky 2000 až 2006 v celkovej sume 7 259 Sk s úrokom z omeškania. Podľa názoru sťažovateľa totiž ani prípadná neplatnosť zmluvy o nájme ešte bez ďalšieho neznamená, že by nemal nárok na peňažnú náhradu za užívanie svojich nehnuteľností z titulu vydania bezdôvodného obohatenia.

Podľa názoru krajského súdu skutočnosť, že nájomná zmluva je neplatná, bráni tak požadovanému určenie neplatnosti jej zrušenia, ako aj priznaniu požadovanej peňažnej čiastky.

Ak súd, alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak, ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Obsah práva na súdnu alebo inú právnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené

relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (I. ÚS 26/94).

Podľa § 79 ods. 1 prvej a druhej vety Občianskeho súdneho poriadku konanie sa začína na návrh. Návrh má okrem všeobecných náležitostí (§ 42 ods. 3) obsahovať meno, priezvisko, prípadne aj dátum narodenia a telefonický kontakt, bydlisko účastníkov, prípadne ich zástupcov, údaj o štátnom občianstve, pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov, ktorých sa navrhovateľ dovoľáva, a musí byť z neho zrejmé, čoho sa navrhovateľ domáha.

Podľa § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Právo na spravodlivý proces spravidla vyžaduje, aby rozhodnutie súdu bolo odôvodnené. Odôvodnenie rozhodnutia je inter alia aj zárukou toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny. Je predpokladom toho, aby strany mohli účinne uplatňovať právo na opravné prostriedky. Napokon je predpokladom kontroly výkonu spravodlivosti zo strany verejnosti. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutie, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument účastníka bola daná podrobná odpoveď. Ak ale ide o argument, ktorý je pre verdikt rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Van de Hurk c. Holandsko, Ruiz Torija c. Španielsko).

Podľa názoru ústavného súdu treba námietku sťažovateľa považovať za dôvodnú.

Ako to vyplýva z citovaného ustanovenia § 79 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, navrhovateľ nemá povinnosť uviesť právnu kvalifikáciu uplatneného nároku, pretože je povinný iba pravdivo opísať rozhodujúce skutočnosti, z ktorých nárok vyvodzuje.

To zároveň znamená, že je povinnosťou všeobecných súdov uplatnený nárok preskúmať zo všetkých právnych hľadísk, ktoré je možné na skutočnosti tvrdené navrhovateľom vzťahovať.

Inými slovami, ak všeobecný súd dospeje k názoru, že uplatnený občianskoprávny nárok nemožno hmotnoprávne subsumovať pod tie ustanovenia právneho predpisu, ktorých sa dovoľáva navrhovateľ, je povinný preskúmať aj možnosti iného právneho posúdenia a musí svoje konečné rozhodnutie aj z týchto hľadísk vyčerpávajúcim spôsobom zdôvodniť. Pokiaľ takto nepostupuje, koná v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V danej veci dospeli všeobecné súdy k záveru o neplatnosti nájomnej zmluvy, na základe ktorej sa sťažovateľ domáhal popri určujúcom výroku aj priznania peňažného plnenia za užívanie jeho nehnuteľností. Samotná skutočnosť, že nájomná zmluva týkajúca sa nájmu nehnuteľností je neplatná, však ešte bez ďalšieho neznamena, že by vlastníak týchto nehnuteľností nemal nárok na peňažnú náhradu za ich užívanie od osoby, ktorá nehnuteľnosti užívala na základe neplatnej zmluvy, či dokonca celkom bez právneho dôvodu. Preto možno konštatovať, že všeobecné súdy dostatočným spôsobom nezdôvodnili zamietnutie žaloby sťažovateľa v časti, v ktorej sa domáhal peňažnej náhrady za užívanie nehnuteľností. Tým porušili čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru časťou rozsudku krajského súdu sp. zn. 7 Co 181/09 z 15. apríla 2010, podľa § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde túto časť rozsudku zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). V rámci ďalšieho konania je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

Dosiaľ uvedené vo svojich dôsledkoch zároveň znamená, že v ďalšom priebehu odvolacieho konania bude potrebné zaoberať sa tvrdením žalovanej, podľa ktorého v skutočnosti užívala iné nehnuteľnosti, nie teda tie, ktoré patria vlastníckym právom sťažovateľovi. Ak by totiž bolo toto tvrdenie pravdivé, potom by nemohol obstať nárok

sťažovateľa na peňažné plnenie ani z titulu vydania bezdôvodného obohatenia. Vzhľadom na to, že žalovaná v minulosti nespochybňovala okolnosť, že ňou užívané nehnuteľnosti patria sťažovateľovi (s takouto obranou vyrukovala až v konaní pred všeobecnými súdmi), a po určitú dobu za ich užívanie aj platila, je namieste záver, že dôkazné bremeno preukázať, že žalovaná užívala iné nehnuteľnosti (nie nehnuteľnosti sťažovateľa), ťaží žalovanú.

Trovy právneho zastúpenia sťažovateľa advokátkou predstavujú odmenu za tri úkony právnych služieb vykonané v roku 2010 po 120,23 € (prevzatie a príprava zastupovania, spísanie doplnenia sťažnosti a replika na prvé vyjadrenie krajského súdu), ako aj za tri režijné paušály po 7,21 €. Celkom ide o čiastku 382,32 €, ktorú je povinná zaplatiť Kancelária ústavného súdu, pričom krajský súd je zasa povinný Kancelárii ústavného súdu tento obnos nahradiť (body 3 a 4 výroku nálezu).

Nebolo možné priznať odmenu advokátke za stanovisko k druhému vyjadreniu krajského súdu, a to pre nedostatok nového ústavne relevantného obsahu tohto vyjadrenia.

Ústavný súd nepovažoval za možné vyhovieť požiadavke sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 € (bod 5 výroku nálezu).

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody už nemožno napraviť, a to napríklad zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, prípadne uvedením do pôvodného stavu (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08).

V danom prípade porušenie základných práv sťažovateľa je v plnej miere kompenzované (popri vyslovení porušenia základných práv) zrušením rozsudku krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie. Preto nebolo možné vyhovieť požiadavke sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia.

Napokon treba uviesť, že vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nepovažoval už za potrebné meritórne sa zaoberať namietaným porušením čl. 20 a čl. 1 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 1 dodatkového protokolu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2011